

بسم الله الرحمن الرحيم

(بهناوى خواى بهخشنده و ميهرهبان)

1. حم : چند پيټيک له سهرهتاي هندی له سوورهتهکانى قورئاندا هاتون ژمارهيان (14) پيټه ، نيوهى کوى پيټهکانى زمانى عه رهبين ، بؤ سهلماندنى (اعجاز) و مهزنى و گرنگى قورئان که له تواناي هيچ کهسدانيه بهو پيټانه کتبيکى ئاوا بيويينه دابنيټ بهراديهک ههتا هه موو گرؤى ئادهميزاد و پهري کؤ ببنهوه بؤ ئه و مه بهسته ، بيگومان چهندهها نهينى تريشى تيايه ، زاناکان له ههنديکى دواون ، ههنديکيشيان وتويانه : هه ر خوا خوى زانايه به نهينى ئه و پيټانه .
2. عسق : چند پيټيک له سهرهتاي هندی له سوورهتهکانى قورئاندا هاتون ژمارهيان (14) پيټه ، نيوهى کوى پيټهکانى زمانى عه رهبين ، بؤ سهلماندنى (اعجاز) و مهزنى و گرنگى قورئان که له تواناي هيچ کهسدانيه بهو پيټانه کتبيکى ئاوا بيويينه دابنيټ بهراديهک ههتا هه موو گرؤى ئادهميزاد و پهري کؤ ببنهوه بؤ ئه و مه بهسته ، بيگومان چهندهها نهينى تريشى تيايه ، زاناکان له ههنديکى دواون ، ههنديکيشيان وتويانه : هه ر خوا خوى زانايه به نهينى ئه و پيټانه .
3. كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ : ئا بهو شيويه که دهيزانيت خواى بالادهست و کاربهجى وهى و نيگا دهنيريت بؤ تو ئه ي محمد (صلى الله عليه وسلم) و بؤ پيغه مبهرانى پيش تويش رهوانه کراوه ، له لايهن خوايهكى بالادهست و داناوه .
4. لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ : هه رچى له ئاسمانهکان و زهوى دا هه يه هه ر هه مووى ئه وزاته بهديهينه ر و خاوه نيته ي ، بيگومان ئه و خوايه بهرز و بلندو گه وره و شکؤداره .
5. تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ : ئاسمانهکان لاي سهرويانه وه نزيكه له بهر گه وره يى و شکؤدارى ئه و زاته لهت بين و ليک بترازين ، هاوکات فريشتهکان سه رگه مرى ته سبيحات و ستايش و سوپازگوزاريى په روه ردگار يانن ، داواى

- لیخۆشبوونیش دهکەن بۆ ئیماندارانی سەرزەوی ، دُنیا و ئاگادارین که به راستی ئەو پەروەردگاره هەر ئەو لێخۆشبوو میهرهبانه .
6. وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ : ئەوانهش له جیاتی ئەو زاته کهسانی ترو شتی تر دهکەنه پالپشت و پشتگیر ، ئەوانه خوا چاودیره به سەریانه وه و نه بیته تو ئەی محمد (صلی الله علیه وسلم) کرابیته به سەرپشت به سەریانه وه .
7. وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَأَرْبَبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ : ئا بهو شیوهیهی که دهیزانیت قورئانیکی عەرهبی پاراومان به وهی و نیگا بۆ ناردیت ، بۆ ئەوهی شاری مهککه و دهوروبهری (که هه موو زهوی دهگه ریته وه) ئاگادار بکهیت ، به تایبته ئاگادار و هوشیاران بکهیت له رۆژی کۆکردنه وه که هیچ گومانی تیدا نیه ، (ئەو رۆژه خه لکی دهبنه دوو به شه وه) ، دهسته یه کیان بۆ به هه شت به ری ده کرین و ده چنه ناو به هه شته وه ، دهسته کهی تریان بۆ ناو دۆزهخ راپیچ ده کریته .
8. وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ : ئەگه خوا ویستی ببوایه هه موویانی ده کرده میلهه تیکی یه ک پارچه (هه مووان به ناچاری ئیماندارو چاک ده بوون) به لام ویستی وایه هه ر کهس بیه ویت و شایسته بیته ، دهیخاته سایه ی رحمهت و میهره بان و به هه شتی خۆیه وه ، سته مکارانیش هیچ پشتیوان و یاریده ده ریکیان نابیته .
9. أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ : ئایا بیجگه له خوا پیشتوانی تریان بۆ خۆیان دۆزیوته وه ؟ که وابوو هه ر خۆی پشتیوانه وه هه ر خوا خۆی مردووان زیندوو ده کاته وه و هه ر خۆیشی ده سه لاتی به سه ر شتی کدا هه یه !
10. وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ : له هه ر شتی کدا کیشه و رای جیاوازتان بوو ، ئەوه سه ره نجامی برپاره کهی بۆ خۆی ده گه ریته وه ، چونکه هه ر ئەو زاته یه خوی پەروەردگارم هه ر پشت به و ده به ستم و هه ر بۆ لای ئەویش ده گه ریته وه .
11. فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ : بیگومان هه ر ئەو زاته به دیهینه ری ئاسمانه کان و زهویه ، هه ر له خۆتان هاوسه رانی بۆ سازداوون ، له ئاژده ل و مه رو مالاتیش جووت ، نیر و میی بۆ فه راهم هیانوان ، له و ریگه یه وه زاووزی ده کەن و

زور دهن بۆتان ، هیچ شتیك لهو ناچیت (چونکه خوایه و بهدیهنه ره ، چۆن له بهدیهنراوهکانی دهچیت) هەر ئهویش بیسهرو بینایه .

12. لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ :

جلهوی هه موو ئاسمانهکان و زهوی به دهست ئهوزاتهیه ، رزق و رۆزی فراوان دهکات بۆ هه رکهس که بیهویت یان کهمی دهکات و سنووریکی بۆ دادهنیت (هه موویشی بۆ تاقیکردنهوهیه له لایهکهوه و بهرپوهبردنی کاروباری ژیانه له لایهکی ترهوه) ، بهراستی ئهو خوایه به هه موو شتیك زانایه .

13. شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ

وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ

يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ : ریبازی ئاین و بهرنامهی ژیانی بۆ داناون ،

ئهوهی که فهرمانی پیکردوه به - نوح - ، هه رهو شیوهیه قورئانیش بۆ تۆ ئهی

محمد (صلی الله علیه وسلم) وهی و نیگا کردوه و به ئیبراهیم و موسا

عیساشمان راگه یاندوه که ریبازی ئاین و یه کخواناسی بهرنهدهن و له سهری

پایدار بن ، ئهه بانگهوازه راست و دروسته زور به لای بت په رست و خوانه ناسه وه

گران و زهمه ته به لام خوی دانا خوی کهسانی شایسته هه لده بژیریت بۆ

گه یاندنی ئاینه کهی و رینمووی خه لکانیک دهکات که بگه رینه وه بۆ لای

بهرنامه کهی به په رستن و ئه نجامدانی کاروکرده وهی چاک .

14. وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى

أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِي بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُّرِيبٍ :

میلله تانی پيشوو ، به تايبهت گاور وجوو جیاوازی و کيشه و دووبه ره کی نه که وه ته

نیوانیان ، مه گه ره له دواي هاتنی زانستی و زانیاری ته واو بۆیان ، که له بهر

حه سادته و سته مکاری و لادانیان له راسته ریگا بۆیان دروست بوو ، خو ئه گه ره

برپاری پيشوو تر له لایه نه په روه ردگارته وه نه بوایه که تا کاتیکی دیاریکراو مؤله تی

داون ، ئه وه فهرمانی تیاچوونیان دهرده کرا ، بیگومان ئه وانهی بوونه میراتگری

کتیبی خوا و گه یه نرا به دهستیان له ناوه کانی داهاتوو ، که وه تنه گومان و دوودلیه وه

، خه لکیشیان خسته گومانه وه دهرباره ی .

15. فَلذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ

كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ

اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ : که واته ئه ی پیغه مه بهر (صلی الله علیه وسلم) تۆ بۆ

ئه وه بانگهواز بکه و پایه دارو دامه زراوبه ، هه روه ک فهرمانت پی دراوه ، شوین

ئارەزووی ئەوان مەكەوه و بەئاشكرا بلی : من ، باوەرم هیناوه به و کتیب و په یامانهی خوا بۆی ناردوم و فەرمانم پێ دراوه که دادپەرودەری بەرپا بکەم له نیوانتاندا ، (الله) پەرودەگاری ئییمهیه و ئیوهشه ، بیگومان دەرەنجامی کردەوی خۆمان بۆ خۆمانه و کردەوی ئیوهش بۆ خۆتانه ، ئیتر هیچ کیشهیهک نییه له نیوان ئییمه و ئیوهدا (چونکه حەق دەرکەوت) ، ئییمه و ئیوه هەر خوا خۆی کۆمان دەکاتەوه و گەرانهوهش هەر بۆ لای ئەوه .

16. وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ : ئەوانەهی رەخنە دەگرن و قسە دەکەن دەربارەمی ئاینی خوا ، دواى ئەوهی که وهلام دراوهتهوه و خەلکی روویان تیکردوو ، ئەوانه به لگه و رەخنەکانیان پووچەله و بەسەریناندا دەدریتهوه له لایەن پەرودەگاریانەوه ، خەشم و توورەیان لەسەرە و سزای سەختیان بۆ ئامادهیه .

17. اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ : خوا ئەوه زاتەیه که کتیبه پیرۆزهکانی به حەق و راستی رهوانه کردوو ، هەر وهه شه ریه تیکی دابه زاندوو که وهکو تهرازوو پێوهر وایه بۆ هه لسه نگاندى حەق و ناحەق ، جا چی تۆی فیر کردوو و چووزانی له وانەیه رۆژی قیامهت و لیپرسینه وه نزیک بیت .

18. يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ : ئەوانەهی که باوەر به رۆژی قیامهت ناهینن په له دهکەن و گالتهیان پێی دیت و ده لاین : کوا ؟ (به لام) ئەوانەهی باوەریان هیناوه له بهرپابوونی دهترسن ، دهزانن دلنیا نکه بهرپابوونی حەقیقەت و راسته قینهیه ، ئاگادارین له راستیدا ئەوانه ی موجه له له سه ر قیامهت دهکەن و به گومانن لێی ، له بزر بوون و سه ر لی شینواویه کی قولدا رۆچوون .

19. اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ : خوا ی گه وره زۆر به سوژو دلۆفانه له گه ل به ندهکانیدا ، رزق و رۆزی ده به خشیته به هەر کهس بیهویت (بۆ تاقیکردنه وه) ، به راستی ئەوه زاته به هیز و بالادهسته .

20. مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ : جا ئەوهی که به رهه می قیامهتی دهویت و له دنیا دا کارو کردهوی چاک دهچینیت ، ئییمه پاداشتی ههول و کۆششه که ی به زیادهوه پیده به خشین ، ئەوهش که به رهه می دنیا ی دهویت ، هه ندیک له دنیا ی پێ ده به خشین ، (به لام) له قیامهتدا هیچ جووره به شیکی نیه .

21. **أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ :** (نایا ئەو بئی باوەرپارە رازین بە بەرنامەیی خوا) یاخود شوینی ئەو هاوہلگەرانی دەکەون کە بەناوی دینەو بەرنامەیان بۆ داناون و پەیرەوییان دەکەن بئی ئەوہی مۆلەتی دابیت و پئی رازی بیت (حەرەم و حەلالیان بۆ دیاری دەکەن) ، خۆ ئەگەر بریاری پێشترمان نەبوا یە بە مانەوہیان تا کاتی دیاریکراو ، ئەوہ فەرمان دەدرا بە لەناو بردنیان ، بێگومان بۆ ستەمکاران سزای بە ئێش و بەسو ئامادەییە .

22. **تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُمْ وَقَعُ بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ :** (لە روژی قیامەت و لێرسینەوہدا) دەبینیت ستەمکاران دەترسن لەوہی کە کردوویانە ، لە کاتی کە سزاکەیی کەوتوو بەسەر یاندا و لێی دەرباز نابن ، هاوکات ئەوانەیی کە باوەریان هیناوە و کارو کردووە چاکەکانیان ئەنجامداوە لە باخچەکانی بەهەشتدا ژیانی کامەرانی دەبەنە سەر ، چیان بویت لەلایەن پەرورەدگار یانەوہ بۆیان ئامادەییە ، ئا ئەوہییە خەلات و بەخششی گەرە و بئی سنوور .

23. **ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ :** ئەو خەلات و بەخششە ئەوہییە کە خوا مژدە دەدات بەو بەندانەیی کە باوەریان هیناوە و کارو کردووە چاکەکانیان ئەنجامداوە ، (ئەوانەش بە دەم بانگەوازەوہ نایەن) ، ئەو پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) پێیان بلی : لەسەر ئەم بانگەوازە هیچ جوړە پاداشتیکم لە ئیوہ ناویت ، تەنھا خۆشەوێستی و ریز نەبیت لە خزمەتیدا ، جا ئەوہی چاکەییە کە ئەنجام بدات ، ئەوہ بەچاکتر پاداشت دەدریتەوہ ، چونکە بەراستی خوا لێبوورە و سوپاسگوزارە .

24. **أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِن يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ :** بەلکو خوانەناسان دەلێن : محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) بە دەم خواوہ درۆی هەلبەستووہ !! جا ئەگەر خوا بیەویت مۆر دەنیت بەسەر دلت داو ہیچت بۆ ناوتریت ، خوایش دەییەویت ئاسەواری بەتال و ناحەقی نەھیلت و حەق و راستی بە فەرمانی خۆی بچەسپینیت ، چونکە بەراستی ئەو خوا یە زانیە بەوہی کە لە توویی دل و دەروون و سینەکاندا شاراوہییە .

25. **وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ :** خوا ئەو زاتەییە کە پەشیمانی و تەوبە لە بەندەکانی وەرەگریت ، چاوپۆشی دەکات لە هەلە

و گونا‌هه‌کانیان ، به‌وکارو کرده‌وانه‌ش که نه‌نجامی دهن‌ده‌زانیّت و به‌ئاگایه .
26. وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِّن فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ

شَدِيدٌ : خوی‌گه‌وره‌ئاواتی‌ئه‌وانه‌ده‌هینیتته‌دی‌که‌باوه‌ریان‌هیناوه‌و‌کارو‌کرده‌وه

چاکه‌کانیان‌ئه‌نجامداوه‌،‌هه‌روه‌ها‌له‌فه‌زل‌و‌زیاده‌خه‌لّات‌و‌به‌خششی‌خوی
به‌هرمه‌ندیان‌ده‌کات‌،‌بی‌باوه‌رانیث‌سزای‌سه‌خت‌و‌به‌ئیشیان‌بو‌ئاماده‌یه‌.

27. وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِن يُنَزِّل بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ

خَبِيرٌ بَصِيرٌ : خو‌ئه‌گه‌ر‌خو‌ارزق‌و‌روزی‌به‌فراوانی‌به‌به‌نده‌کانی‌به‌به‌خششیایه‌،‌ئه‌وه

ده‌ستیان‌ده‌دایه‌تاوان‌و‌گونا‌هو‌سته‌م‌له‌زه‌ویدا‌،‌به‌لام‌خو‌ا‌به‌حسابیکی‌وردو

دیاریکراو‌ئه‌وه‌ی‌بیه‌ویت‌پییان‌ده‌به‌خشیت‌،‌به‌راستی‌ئه‌و‌زاته‌ئاگو‌بینایه‌به

کارو‌هه‌لو‌یستی‌به‌نده‌کانی‌.

28. وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ : خوا‌ئه‌و

زاته‌یه‌که‌باران‌ده‌بارینیّت‌و‌ده‌گه‌یه‌نیته‌فراپیان‌دوای‌ئه‌وه‌ی‌که‌ناو‌می‌د‌بوون‌،

هه‌روه‌ها‌رحمه‌ت‌و‌به‌خششی‌خوی‌په‌خش‌ده‌کاته‌وه‌،‌له‌به‌رئه‌وه‌هه‌ر‌خوی

پشتیوان‌و‌فراپدرسه‌و‌شایسته‌ی‌سوپاسه‌.

29. وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا

يَشَاءُ قَدِيرٌ : له‌نیشان‌هو‌به‌لگه‌کانی‌گه‌وره‌یی‌و‌ده‌سه‌لّاتی‌خوا‌:‌دروستکردنی

ئاسمانه‌کان‌و‌زه‌وی‌و‌ئه‌و‌زینده‌وه‌رانه‌یه‌که‌تیایاندا‌بلاوی‌کردوته‌وه‌،‌هه‌ر‌ئه‌و

زاته‌کاتی‌ک‌بیه‌ویت‌تاوانو‌ده‌سه‌لّاتی‌به‌سه‌ر‌کو‌کردنه‌وه‌یاندا‌هه‌یه‌.

30. وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ : هه‌ر‌به‌لاو

نه‌هامه‌تیه‌کتان‌به‌سه‌ر‌هاتبیت‌،‌ئه‌وه‌ده‌ره‌نجامی‌ئه‌و‌کارو‌کرده‌وانه‌یه‌که‌به

ئاره‌زووی‌خوتان‌ده‌تانکرد‌،‌(به‌لام‌ئه‌وه‌نده‌خوایه‌کی‌میهره‌بانه‌)‌له‌زو‌ری‌به‌ی

زو‌ری‌گونا‌هو‌هه‌له‌کانتان‌خوش‌ده‌بیّت‌.

31. وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ : ئه‌ی‌گرو‌ی

خو‌انه‌ناسان‌ئیوه‌ناتوانن‌خو‌ا‌ده‌سه‌وسان‌بکه‌ن‌و‌له‌ده‌سه‌لّاتی‌خوا‌ده‌ریاز‌بین‌له

زه‌ویدا‌،‌جگه‌له‌خوای‌گه‌وره‌ش‌که‌س‌ناتوانیت‌پشتیواننان‌بیّت‌و‌سه‌رتان‌بخات‌.

32. وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ : له‌نیشان‌هو‌به‌لگه‌ی‌ده‌سه‌لّاتی‌خوا‌ئه‌و

که‌شتیانه‌یه‌که‌وه‌ک‌که‌ژو‌کیو‌هاتوو‌چو‌ده‌که‌ن‌به‌ده‌ریاکاندا‌،‌(به‌یاسایه‌کی‌ریک

و‌پیک‌).

33. إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

: خو‌ئه‌گه‌ر‌بیه‌ویت‌با‌ده‌وه‌ستی‌نیّت‌و‌له‌سه‌ر‌پشتی‌ده‌ریاکه‌ده‌وه‌ستن‌و

لهکاردهکهون ، بهراستی ئا لهو تواناو دسهلاته دا بهلگه و نیشانهی زۆر هه ن بۆ
هه ر کهسیک که زۆر خۆگرو سوپاسگوزاره .

34. **أَوْ يُوبِقَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ** : یان جاری واهیه کهشتیهکان به خۆیان

و سه رنشینهکانیانهوه دهشکینیت و نوقمیان دهکات له ئەنجامی تاوان و گوناھی
خه لکه کهوه ، گه لیک جاریش چاوپۆشی (له هه له و تاوانی) زۆر دهکات و
دهیانهیلتتهوه .

35. **وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِيصٍ** : ئەم روونکردنهوهیهش بۆ

ئهو هیه خوانه ناسان بزائن ، بهتایبهت ئەوانه ی که موجدالهو دهمه ده می دهکهن و
ره خنه یان له ئایه تهکانی ئیمه هه یه ، که له کاتی تهنگانه دا کهس په نایان نادات و
کهس فریایان ناکه ویت جگه له خوای گه وره .

36. **فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى**

رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ : جا هه ر شتیکتان پیبه خشراوه ، ئەوه زینه تی ژیانی ئەم دنیا یه یه (

که ریگوزهریکه به ره و قیامهت) به لام ئەو به شه ی که له لای خوایه چاکتر و
به رده و امتره بۆ ئەوانه ی که باوه ریان هیناوه و هه ر پشت به په روه ردگاریان
ده به ستن

37. **وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ** : ئەوانه ی

خۆیان له گوناھی گه وره و تاوانی خراپ و ناشیرین ده پاریزن ، کاتیک که تووره
ده بن (له سه ر هه له یه ک که به رامبه ریان ده کریت) هه ر ئەمان چاوپۆشی دهکهن و
لیده بوورن

38. **وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ** :

ئهو انه ش به دم بانگه وازی په روه ردگاریانه وه چوون و نوێژهکانیان به چاکی ئەنجام
داوه و کارو باریان هه ردم به مه شورهت و راپرسی و راویژکاریه و له و رزق و
رۆزیه ی که پیمان داون ، ده به خشن

39. **وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ** : هه روه ها ئەوانه ی که ده ستردیژیان

کرایه سه ر ، ده سه وسان ناوه ستن و به رگری له خۆیان دهکهن .

40. **وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ** : جا

تۆله ی هه ر تاوانیک به ئەندازه ی تاوانه که یه بی زیاده کهم ، ئەو که سه ی

لیخۆشبوونی هه بیته و چاوپۆشی و چاکسازی بکات ، ئەوه پاداشتی لای خوایه ،
به راستی خوا سته مکارانی خۆش ناویت

41. **وَلَمَنْ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ** : له راستیدا ئەوه ی حه قی خۆی

دهسینیت دواى ئه وهى كه سته مى ليكراوه ، ئه وانه ليپرسراو نابن ، ئه گهر له سنوور لانه دهن ...

42. **إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ : بيگومان تهنها ئه وانه بهرپرس دهبن كه ستهم له خهلكى دهكهن و دهستدریژی دهكهن به ناحق له زهويدا ، ئا ئه وانه سزاو ئازارى به ئيشيان ههيه**

43. **وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ : له راستيدا ئه وهى دان به خویدا بگریت و چاپوشى بکات و ليخوشبوو بیّت (له کاتیگدا كه ده توانیت توله بسینیت) به راستی ئه وه کاریکی به جی و چاک و پهسه ند ئه نجام ده دات م به راستی ئه وه له کارانه هه كه پیویسته بگریت**

44. **وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأُوا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيلٍ : ئه وهى خوا ریى لی ون بکات ، ئه وه ئیتر كه سی تری دلسوزی دهست ناکه ویت (تا ریگه ی راستی نیشان بدات) ، ئه وسا تو ئه ی محمد (صلى الله عليه وسلم) له قیامه تدا ده بینیت سته مکاران کاتیک سزاو ئه شکنجه ی دۆزه خ ده بینن ، به كه ساسیه وه ده لاین : ئایا هیچ ریگه هه كه هه یه بو گه رانه وه ، تا خوا چۆن ده فه رمویت وا بکه هه ؟!**

45. **وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ : سه ره نجام تا وانباران ده بینیت ده برینه سه ر دۆزه خ ، هه موو په ست و زه لیل و لاره مل و خه جاله تن ، (له شه رمه زاری و له تر سدا) له ژیره وه به تیله ی چاو ده پروانن بو ئاگره كه ، (ئا له و کات و بارودوخه ناخوشه دا) ئه وانه ی باوه رپان هیناوه ده لاین : به راستی خه ساره تمه ند و زه ره رمه ندان ئه مرپو ئه وانه ن كه خو یان و كه سوکارو مال و مندالیان له ده ستداوه له قیامه تدا (كه س و کارو خزم و هاوه لانیان ئه گهر له دۆزه خدان ، ئه وه هیچ مایه ی دلخوشی نین ، خو ئه گهر له به هه شتدان ، ئه مانیان هه ر له یاد نییه) ، ئینجا راده گه یه نریت كه : ئاگاداربن بیگومان سته مکاران له ئازارو ئه شه که نجه ی به رده وامدان**

46. **وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ : ئه وانه هیچ دۆست و پشتیوانیکیان نییه له جیاتی خوا كه له ده ست سزاو توله رزگاریان بکات ، ئه و كه سه ش خوا سه ری لی بشیوینیت و گو مرای بکات (چونكه خو ی شایسته کردوه) ئیتر ریبازی رزگاری و سه رفرازی ده ستناکه ویت .**

47. اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُم مِّن مَّجَاءٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا

لَكُمْ مِّن تَكْوِيرٍ : خه لکینه ، به پیر بانگه وازی پهروه دگارتانه وه بچن پیش نه وهی
روژیک بیئت : هیچ گه پرانه وهی له لایهن خواوه نابیت ، نه و روژه هیچ په ناگایه کتان
نابیت و که سیشتان ناتوانیت ئینکاری بکات و دان به تاوانه کانیدا نه نیت .

48. فَإِن أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا

رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا وَإِن تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ : نه گهر

خوانه ناسان پشتیان هه لکرد و گویان نه گرت ، نهی محمد (صلی الله علیه وسلم)
داخیان بو مه خو ، چونکه ئیمه تۆمان نه ناردووه چاودیر بیئت به سه ریانه وه ، به لکو
تو ته نها گه یاندنی نه م بانگه واز و قورئانهت له سه ره ، ئاشکراشه که : به راستی
ئیمه کاتیک نازو نیعمهت و رحمه تیک ده ریژین به سه ر فاده میزاد زور که شخه ی
پیوه ده کات ، خو نه گهر به لآو نه خو شیه کیان تووش بیئت ، به هو ی کارو کرده وه
خرابه کانیا نه وه ، به راستی نه و که سه زور سیله و ره خنه له خوا گره .

49. لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنِئَا وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ

الذُّكُورَ : هه ر بو خوایه خاوه نداریه تی ئاسمانه کان و زهوی ، هه رچی بویت دروستی
ده کات ، به هه ر کهس که بیه ویت ته نها کچ ده به خشیت و به هه ر کهس که بیه ویت کوپ
ده به خشیت

50. أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَن يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ : یا خود له هه ردوو

جوړ ، به هه ندیک خیزان ده به خشیت له کوپو کچ ، هه میسه ویستی خوا وایه هیچی
نه دانی و نه زوک بیئت ، به راستی نه و زاته زانا و به ده سه لاته .

51. وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ

بِأَذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ : کهس بو ی نیه هیچ کات (له دنیا دا) خوی گه وره وتو
ویژی راسته و خو ی له گه لدا بکات مه گهر له ریگه ی وهی و نیگاوه ، یان له پشتی
په رده وه ، وهک موسا ، یان نیردراویکی وهک فریشته - جو بره ئیل - ده نیریت که به
گویره ی فه رمان و مؤله تی خوا چی پی سپیردراوه ده یگه نیت ، به راستی نه و زاته
خوایه کی بلند و داناو کار به جییه .

52. وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن

جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ : نهی محمد (

صلی الله علیه وسلم) ئا به و شیوه یه ی که و تمان ئیمه قورئانمان بو ره وانه کردیت
له لایهن خو مانه وه (که ژیا نبه خسه به روح و گیان و عه قل) ، تو نه تده زانی قورئان

چيه و ئيمان چيه ، به لام ئيمه ئەم قورئانه مان کرده روناکی ونوریک که هیدایهت و رینمووی ههركهس که بمانه ویت له بهنده کانهانی پی دهکەین ، (ئەوانه ی دلی بۆ دهکەنهوه و به چاکی گوئی بۆ دهگرن) ، بیگومان تو ئەی پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) رینیشان ده ریت و رینموی دهکە ی بۆ ریگه و ریبازیکی راست و دروست
53. صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ : که ریگه و ریبازی ئەو خوایهیه ، که هه ر بۆ ئەوه ئەوهی له ئاسمانه کان و زه ویدایه ، ئاگاداریش بن : هه موو شتیك و سه ره ئه نجامی هه موو کاریك بۆ لای خوا ده گه ریته وه